

Q. D. B. V.
CHRISTVM
SCANDALVM
IVDAEIS
GRAECIS
STVLTITIAM

EX I. COR. I. 23.

IPSO SOTERIORVM DIE

ANNO clb^o CCXX. *29. Martij. 7.*

AB STVDIOSA IVVENTVTE

BREVIBVS ORATIVNCVLIS

DESCRIBENDVM

INDICVNT

ATQVE

REIPVBLICAE PROCERES MAECENATES

ET PATRONOS

ALIOSQ. MVSARVM FAVTORES

EA, QVA DECET, OBSERVANTIA

ET HVMANITATE

AD HVNC ACTVM INVITANT

EIVS MODERATOR

PETRVS IAENICHIVS

GYMN. RECTOR

ITEMQ. ET

PROFESSORES.

T H O R V N I I,

Impressit Joan. Nicolai NOBIL. SENAT. & GYMNASII. Typographus.

Va culpa, non Dei voluntate homines plerosque spe salutis
suae excidere, quis est, qui in tanta divinarum commina-
tionum promissionumque in Scripturis factarum copia
dubitare aufit? Habent quidem sua vafritie tumidae &
ad fucum faciendum acutae nonnullae mentes, quod ob-
vertant: Cur in persuadendo vim non magis efficacem
adhibuit Christus: Cur non maioribus signis & sine ex-
ceptione manifestis suam divinitatem contra rabiem &
crudelitatem declaravit: Cur resuscitatus in usitato miraculo a mortuis, non Pha-
risaeis, Synedrio, hostibusque apertissimis sese non stitit victorem mortis ad con-
tundendam malevolentiam hominum nequissimorum: Cur hodie non vehe-
mentiori vi ac mediorum efficacia evidentiori homines moveat segnes excitet-
que lethargo quasi consepultos? Et quae alia sunt aevi antiqui & recentioris pro-
fanorum hominum multa vanitate tumida commenta. Castigat ipsa divina sa-
pientia hanc perversitatem per D. Paullum 1. Cor. I. 21. Placuit Deo per stulti-
tiam praedicationis salvos facere credentes, quando Iudaei signum postulant,
graeci vero sapientiam quaerunt. Vnde factum, ut Christus crucifixus Iudaeis
fuerit offendiculum, Graecis vero stultitia. Praeterquam autem quod Servator
Sanctissimus magna & admirabili miraculorum multitudine se eum esse, quem
sperabant, declaravit, ut vel ipsi Iudaei de veritate eius convicti id faterentur
Io. 11. 18. III. 2. 23. 24. VII. 31. IX. 27. 30. XI. 47. nihilosecuius tamen eos horren-
da mentis obstinatio ad pugnandum contra apertam iustitiam incitabat. Quip-
pe Deum ad leges suas compingere audebant & importuna curiositate sine fine
miracula efflagitando lasciviebant, non quod fides miraculis corroboranda esset,
quod in se culpandum non plane ex Gideonis & Ezechiae exemplo erat, sed quod
sapientiae divinae praescribere modum & rationem cupiebant ceteris Dei signis
alto supercilio posthabitis & cavillatione turpi labefactatis. Eccui autem tantae
improbis culpa tribuenda? nisi eis, qui offendiculum patiebantur id esse, quod
luculenter bonum, optatum & salutare apparebat. Inter est hic nostrae causae & insti-
tuto, de scandalo, quod & quale esse solet, annotare pauca. Dudum divinarum
rerum interpretes docuerunt & probe & accurate, id esse posse vel dictum vel
factum: quod si hoc alioqui bonum alius alendae suae perversitatis, tanquam oc-
casionem, obstetricante vel malevolentia vel invidia, arripit, acceptum vulgo
scandalum vocari dicunt. Aliud esse, datum, quando improbitate exempli ad
simile flagitium veluti pestilentiae contagio infectus alius incitatur. Haec qui-
dem notissima sunt, neque tamen minus & vera, & divina auctoritate undiqua-
que comprobata. Cum vero nulla tam sancte custodita veritas, totque stabilita
argumentis evidentissimis, quam non audeat calliditas mortalium deterere, sal-
tim non, allato Sapientiae melioris fucio, elevare, ita & hic nonnulli scrupulos
praeter causam colligunt. Praeter alios Io. Ph. Tr. viro ceteroqui docto, sed an-
te aliquot annos propter menstruos ingenii luxuriantis foetus discrimen fortunae
adeunti, debuit Scandalum esse opinio de facto aliquo, ac, si sit contra leges.
Si deinde haec opinio sit veritati conveniens, esse datum putat ille scandalum,
e contrario ubi illa sit falsa, oriri acceptum, atque ita essentiale consequens esse
indignationem ex facto, quod pro inhonesto habeatur, ortam. At vero repu-
gnat hoc notionis naturae, quandoquidem ex Grammaticorum sententia signi-
ficet lignum incurvum, quo tendicula seu decipula sustinetur, cuius ope ruina
illabentis animalis acceleratur. Sive etiam obstaculum impedimentumque de-
notat, aut aliud quid, in quod euntes impingere, damnumque sui & ruinae occasi-
onem reperire possunt. Tralatitio sensu & morali non raro sacer codex utitur,
qui extra hunc non facile legitur apud alios Scriptores rerum profanarum.
Vnde vis & significatio vocis quoque ex illius testimonio petenda venit. In-
primis, quantum attinet ad scandalum datum s. activum, quod pro ratione cir-
cumstantiarum modo levius modo gravius flagitium est, & detrimento alii esse
solet, non sane in sola opinione eius consistit, qui alterius exemplo & improbi-
tate inductus labitur perniciosissime. Nam revera illud malum in se est, ac cul-
pa

pa in auctore rei pessimae residet, quare offensio in altero suscitatur. Id sane ex offendiculo parvulis dato apparet, quod ne fiat, tam sedulam diligentemque curam omnibus iniungit Servator Matth. XIII. qui parvuli non alii, quam terrissima aetate sunt ac minime adulti, uti est nonnullorum praeter Scripturae literam disputatio inanis. Quippe adultos iubet Christus assimilari in consequenda aeterna felicitate pusillis: at quae fuisset comparatio, si per utrosque intelligendi essent, qui iusto rationis usu & robore aetatis gaudent. Luculentum igitur est, iudicio & aetate infirmos indicari, quorum animis, accurata iudicandi perspicacia destitutis, ne offenderentur, tanta gravitate mandati cavit. Hi vero quam facile quocunque vitio, importuna levitate, lascivia, temeritate, aut praeter locum & ordinem instituto facinore ad peccandum incitari possunt vel ipsa experientia testis est. Qui quo magis imbecilles sunt, & rerum necessariorum ignari, hoc celerius aliquando eo rapiuntur ut applaudant ineptiis, vanissimis rebus & vitiis assentiantur, iisdemque inhaerendo turpissime delinquant. Ex quo patet, non in opinione iudicantis & indignantis scandali rationem versari, sed involvi id, quod opinionem excitare possit, certo tamen modo referri ad eum, cui vel revera vel sine causa damnum affert. Is autem, qui corrumpendae alii menti sua culpa occasionem praebet, facere hoc videtur vel omittendo vel committendo. Hac ratione id fieri solet, cum quis doctrinae errore, sententiarumque vanitate, simulandi dissimulandique fraude, tepore & frigore in sacris negotiis, christianae libertatis violatione aut noxia morum turpitudine alium in flagitiosum vitae genus coniecit aut errandi perversitatem. Neque minus struitur perniciies ei, qui alium neque Deo vocanti, aut magistratui imperanti iusta, obtemperantem, neque demandati muneris partes diligenter aut plane non, obeuntem, aut extra oleas vagantem intuetur suo damno. Sed hic ne longiores simus, ad nostrum institutum pertinet, ut tantum observemus de scandalo accepto. Id scilicet sine culpa auctoris fieri, neque adeo ad offendendum alterum, praeterea quod res ut plurimum est nec improbe nec importune admissa, unde alius vel infirmitate vel malevolentia tunc offensionis rapit occasionem, evidentissimum est. At est hoc modo scandalum aliud infirmitatis aliud malignitatis. Illud non raro Christi accidebat discipulis, dictis, factis, personaeque magistri, vel per hebitudinem mentis vel langvorem vel anticipatarum opinionum errores offensio Matth. XXVI. 31. Act. XI. 1. 2. 3. neque & alii hoc periculo errandi & infirmitate carent, uti patet ex Rom. XIV. 1. 1. Cor. VIII. & IX. id ipsum, quo ex humanae conditionis imbecillitate solet oriri saepius, ita malignitatis scandalum provenit ex perversissima mentis improbitate quando re minus culpanda ingenia offenduntur suis vanitatibus plena & corrupta, aut supercilia malevolorum. Vsu hoc venit maxime Christo eiusque doctrinae inter Iudaeos & Graecos annuntiatae. Neque haec rabies & animorum malignitas nostro cessavit seculo, quin plurimos adhuc hodie eadem veluti peste afflatos esse etiam inter Christianos videmus. Erat haec doctrina Evangelii aliis scandalum, aliis stultitia, neque fere aliter isti generi hominum hodie pravis erroribus & superstitione imbutorum. Inter Christianos autem quid non hodie molitur & tentat contra simplicem puramque doctrinae coelestis veritatem vel nonnullorum tumor & supercilium vel aliorum effrenis audacia & insana temeritas in sacris iudicandi? Fugere haec possunt neminem, qui seculi mores, ingeniorum impetus & labem convellendi mysteria, futesque profanorum conatus intuetur. Dedimus occasione dicti Paullini de his & aliis quaedam edisserenda Iuvenibus & adolescentibus nonnullis & probis & diligentibus, ingenii sui vires periclitaturis. Tantum iam optamus, ut pro sua iudicii aequitate & humanitate Auditores praesentes hosce perorantium conatus boni consulant: Reipublicae autem, Ecclesiae & Scholae pacem, gratiam prosperosque rerum & negotiorum successus ab DEO immortali ex animo expetere nobiscum contentant. P. P. Dom. Palm. A. cl. 1620.

Dictur;

Dicturi & dicenda.

Io. Sigismundus Bronikowski, *Eqv. Pol.* PROLOGVS,
Auditorum benevolentiam exorabit & de conversione
Iudaeorum & gentium, an expectanda sit universalis non-
nulla differet.

Christophorus Hoffmann/ *Guben. Lus.* Scandalum Iudaeis
praebuisse humilem & vilem, qua voluit esse Christus,
conditionem, ostendet.

Ferdinand. Gottlieb Stiegler/ *Ravicens. Pol.* Verba faciet
de abrogatione rituum & legis mosaici, quo offendeban-
tur fastu turgidi Pharisei.

Georg. Henr. Nissenbeck/ *Holl. Prus.* Scandalum Iudaeis Chri-
stum fuisse declarabit, quod ruentis politiae Iudaicae re-
parationem intermiserit, Ro. vero Imperii approbaverit
potestatem.

Io. Ernest. Günther/ *Bromb. Pol.* Differet de Gentilibus,
quibus Christus videbatur stultitia, ob simplicem conci-
onem de crucifixo per viles homines factam.

Daniel Schloß/ *Thorun.* Destructionem cultus idololatrici
pluribus stultitiam fuisse dicet.

Carolus Gottlieb Vogetius, *Gedan.* De dissimilitudine Sa-
pientiae Christi & gentilium philosophorum differet, un-
de illa mysteria & doctrina ipsis stultitia videbatur.

Ioannes Hanau, *Thor.* EPILOGVS, Carmine Heroico sum-
mam Christianorum sapientiam esse Christum probabit,
gratias persolvat Auditoribus, iisdemque dies festos fe-
liciter evenire debita reverentia iubebit.

